

Perhoshiirulin peesissä

Parisen vuotta sitten Kirakan teatteri esitti Nobel-kirjailija Dario Fon haasteellisen näytelmän Perhoshiiruli. Haasteellisen kahdestakin syystä. Yhtäältä siksi että ennen näytelmää olivat esittäneet kovat konkarit. Suomessa ilveilyn mestari Erkki Saarela kierteli sen kanssa maakuntia parisen vuotta. Ja toisaalta siksi, että ahdasmielisessä maalaismaisemassa vähänkin rohkeampi ote saa kansalaiset kapsaltamaan kaviolle. Näinhän kävi Perniössäkin.

Tiedä häntä, kiirikö Kirakka kirjailijan korviin, mutta Suomeen Fo on mieltynyt. Pohjoismaisen teatterin järkäletä Vivica Bandleria voimmekin kiittää siitä. Maestro Fo on julistanut maailmalla suomalaisen kulttuurin kestävyttä. Hiihtoa siinä tarinassa ei mainita. Hän on sanonut muun muassa, että maassa, jossa television pääkanava lähettää kulttuuriuutisetkin, on innostavaa työskennellä.

Dario Fo saa kuulema päivittäin parikymmentä kirjettä, joissa maanitellaan häntä tulemaan johonkin maailmankolkkaan ohjaamaan tai opastamaan erikoisen esityksen teossa. Miksi hän siis suostui suomalaisen tuntemattoman oopperajohtaja Erkki Korhosen pyyntöön tulla kylmään ja pimeään maahan ohjaamaan Rossinin ooppera?

Fo ei siis kieltäytynyt hetimitään, vaan pyysi miettimisaikaa. Ja vastasi kuin vastasikin myöntävästi. Hän halusi kuitenkin tehdä huomattavia muutoksia tekstiin, jotta tarinan 1800-luvun alun tilanteeseen tarkoitettu satiirinen sanoma ymmärrettäisiin.

Monet asiantuntijoina esiintyneet ovat keksivinänsä, että Fo olisi muokannut tekstiä pistelläkseen Berlusconia ja muuta Italian valtaeliittiä. Ei pidä paikkaansa. Fo itsekin, tosin satiirisesti muistuttaa, ettei hän tehnyt mitään sellaisia muutoksia, jotka mollaisivat Il Signorilviota. Asiat sattuvat vaan olemaan niin, että kolahtaa.

Muutosten tekeminen esimerkiksi Rossinin tai muiden suurten tekijöiden töihin vaatii yleensä aina taiteilijan teosten esittämistä vaalivan tahon leiman, tässä tapauksessa Rossini-säätiön. Osoittaa Fon loistavaa taitoa ja tilanteen hallintaa, että hän sai säätiönkin puolelleen.

Tuloksena on varsinainen kananlihakolmituntinen. Esityksen jälkeen tosin näki muutamia nyrpistyneitä naamoja. Oikeastaan voi kyllä ymmärtääkin, että sanoma nostattaa sovinnaisimpien niskavilloja sikäli, kun meni perille.

Kyse on tietenkin Rossini kuuluisasta koomisesta oopperasta Matka Reimsiin, jossa Ranskan kelvoton kuningas Kaarle X joutuu naurun alaiseksi. Fo pääsi toteuttamaan iskulausettaan ”nauru riisukoon vallanpitäjät alushoususilleen”. On aika irvokasta, että Kaarlen ja uudempien hallitsijoiden kuten Berlusconin ja vaikkapa Kekkosen toimista löytyy niin paljon yhtäläistä.

Suosittu Arte-kanava esitti Kansallisoopperamme hienon aikaansaannoksen suorana lähetyksenä koko Euroopassa miljoonille innostuneille. Tuttavieni todistuksen mukaan esitys huomioitiin laajasti ja näkyvästi.

Suomesta tällaista! Mistä ihmeen Suomesta. Eihän sieltä ennen tullut kuin hilpeitä hiihtouutisia. Kehtaapa taas näyttäytyä ja korottaa ääntään.

pajen